

Різниченко К.С.

аспірант,

Донбаський державний педагогічний університет

НАУКОВІ РОЗВІДКИ КИТАЙСЬКИХ УЧЕНИХ З ПРОБЛЕМ ПАТРІОТИЗМУ

Ідея патріотичного виховання була і залишається однією з фундаментальних проблем в історії педагогіки. Вже стародавні мислителі, замислюючись над людським життям, над людською суттю, побудовою держави, так чи інакше піднімали питання, пов'язані з патріотизмом як моральною та соціально-політичною якістю.

Патріотичне виховання в КНР ґрунтується на багатовікових цінностях китайського народу та відповідає нагальним потребам китайського суспільства, яке знаходиться в стані постійних змін. В наукових працях значну увагу приділено теоретичному обґрунтуванню терміну «патріотизм». Передусім наголошено, що для досягнення визначених цілей керівництва країни потрібно найбільш ефективно впроваджувати патріотичне виховання [4, с. 24].

Китайські науковці, вивчаючи патріотизм на різних історичних етапах, виділяють часові рамки, виходячи з суспільно-політичних процесів у суспільстві. Так, патріотизм з давнини до середини ХХ століття вважається «традиційним», а з середини ХХ століття та дотепер – «сучасним». Пропонуємо розглянути особливості кожного з них.

Традиційний патріотизм тлумачиться китайськими вченими як окремо взята частина патріотичної традиції, що має своє відображення на окремому історичному етапі. Важливою ознакою традиційного патріотизму є те, що він ґрунтується на традиційній моралі китайського народу, є важливою складовою морально-етичної системи. Зауважимо, що традиційну моральну систему було сформовано у період Чуньцю (722 до н.е. – 481 до н.е.) та Воюючих царств (403 до н.е. – 249 до н.е.) [3, с. 5] давньокитайським мислителем та філософом Конфуцієм (справжнє ім'я Кун Фуцзи, 551–479 рр. до н.е.). Епоха, в яку було закладено основи його вчення – конфуціанства, – є періодом закладання основ культури та педагогічної думки Китаю [1].

Конфуцієм було сформульовано основні морально-етичні принципи, головною серед яких стала категорія синовньої шанобливості «сяо», яка є основою всіх інших чеснот, зокрема, людяності та поваги і любові до старших братів. Доречно зазначити, що виникнення саме цієї категорії вплинуло на формування теоретичних основ патріотизму китайської нації [3, с. 10]. Розглядаючи погляди мислителя на суспільство, варто відзначити, що сімейність була вище інших типів соціальних відносин.

Родина, за Конфуцієм, була серцевиною суспільства, її інтереси були вищими за інтереси індивіда. Окрема людина розглядалася лише в аспекті родини і шанобливий син, за культом предків і нормою «сяо», повинен усе життя віддано піклуватися про батьків, бути готовим на будь-які вчинки заради їхнього благополуччя, глибоко їх шанувати [1].

Метою виховання було прищепити дитині такі життєві правила і цінності, що виховували в ній здатність беззаперечно коритися старшим, жити у злагоді з родичами та жертвувати власними інтересами заради інтересів родини. Завдяки конфуціанському вченню національному характеру китайського народу стали властиві такі якості, як самозречення, терплячість, самодисципліна, схильність до навчання, відданість справі.

Відтак з плином часу конфуціанські традиції проникли на всі рівні життя і кожен китаєць, із зростанням, несвідомо ставав їх носієм. Цікаво зазначити, що Конфуцію належить чи не найперша думка про всебічний розвиток особистості, де пріоритет надається моральності. Так, ідеально вихована людина має володіти високими якостями: благородством, прагненням до істини, шанобливістю, правдивістю, багатою духовною культурою.

Втім, окрім конфуціанців, на активне формування патріотичної традиції також вплинули погляди представників інших філософських шкіл: моїстів, легістів, даосів та інших.

Як результат, у феодальному суспільстві було закладено принцип вірності та беззавітної відданості правителю, принцип любові до країни, норм синовньої поваги. У китайському суспільстві настав новий рівень формування патріотичної свідомості: патріотичний дух з устремління окремого громадянина виріс до рівня суспільної свідомості. Патріотичне виховання існувало і здійснювалось у найпростішій формі: через історії та розповіді про патріотичні вчинки національних героїв Китаю, переважно в усній формі, але з опорою на письмові пам'ятки, класичні літературні твори [3, с. 26].

Поняття «сучасний патріотизм» китайські дослідники пов'язують з тими подіями, що відбувались в країні на новому історичному етапі, починаючи з початку ХХ століття та дотепер.

Основні положення сучасного патріотизму спираються на постулати традиційного: він витікає з почуття любові до рідного краю, є відображенням глибокої любові народу до своєї вітчизни, відображає тісний зв'язок між окремим громадянином та державою, є головною складовою національного духу китайців. З цього можна зробити висновок, що на сучасному історичному етапі патріотизм визначається китайськими науковцями як складна єдність з декількох взаємопов'язаних компонентів: любов до природи рідного краю; любов

до родичів та співвітчизників; любов до своєї культури; любов до власної держави.

Термін «сучасний патріотизм» в китайських першоджерелах визначено як «сукупний продукт китайської патріотичної традиції та основних постулатів курсу комуністичної партії Китаю» [3, с. 45] (далі: КПК). Він представляє собою: єдність з соціалістичною системою; є головною складовою національного духу китайського народу при побудові соціалізму з китайською специфікою; сприяє розвитку суспільства, слугує підтримкою у сфері економічного будівництва.

Дана єдність є результатом тих історичних процесів соціалістичної модернізації, які відбувались у XX столітті. Ці процеси супроводжувались зміцненням національного духу китайців, а також все більшим зацікавленням у патріотичному вихованні.

Отже, внаслідок нових історичних процесів соціалізм став свідомим вибором Китаю, і настав новий етап у розвитку патріотичної традиції. Зі стадії традиційного патріотизму він перейшов до стадії сучасного патріотизму. Цей перехід відіграв важливу роль у здійсненні соціалістичної модернізації, одним з основних об'єктів якої виступає патріотичне виховання.

На даному етапі КПК наголошує на важливості виховання патріотичних почуттів, так як воно допоможе китайському народу, спираючись на власні сили, здійснювати політику відкритості та активно співпрацювати з різними країнами.

Завдяки вихованню патріотизму досягається мета згуртування багатонаціональної країни, сприяє її розвитку. Особливо чітко необхідно усвідомлювати важливість проведення соціалістичної модернізації у нових історичних умовах, сприяти тому, щоб між патріотизмом і соціалізмом був нерозривний зв'язок [4, с. 25]. Комуністична Партія Китаю з метою підвищення ефективності патріотичного виховання у XXI ст. не припиняє роботу над розробкою чіткого теоретичного курсу, зазначаючи, що при його практичному втіленні важливо спиратись на власний історичний досвід та головні події сьогодення.

Таким чином, важливим аспектом досліджуваної проблеми є вивчення історії становлення та розвитку патріотичної освіти Китаю у цілому та на сучасному етапі, що можна визначити необхідним та перспективним напрямком дослідження і потребує подальшого глибокого вивчення.

Список використаних джерел:

1. Трубіцина В.І. Конфуціанські цінності та їх вплив на формування змісту морального виховання в Китаї у XX ст. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/journals/2011/NiO_6_2011/2_rozd/V_Trub.htm

2. 抱米花. 社会实现报告：关于大学生爱国主义教育调研提纲/抱米花. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wenku.baidu.com/view/02cdc71355270722192ef7c8.html>
3. 张新桥. 中华民族爱国主义教育传统及其当代主题. 河北师范大学, 毕业研究生学位论文, 2003. – 51 页.
4. 高凤楼. 关于爱国主义教育方法问题的思考 / 凤楼、楼 // 东疆学刊、1995/03. - 24 – 26 页。

Самойлова Ю.І.

аспірант,

*Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка*

МЕРЕЖУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Процес реформування системи освіти в Україні започатковано на початку 90-х років ХХ ст. Сьогодні реформування освіти є пріоритетним напрямом сучасного розвитку суспільства. Про це, зокрема, йдеться в таких документах як Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття», 1993), закони України «Про освіту» (1991, 2006), «Про загальну середню освіту» (1999), Національна доктрина розвитку освіти (2002), в яких окреслено пріоритетні напрями державної освітньої політики.

Реформування середньої освіти в Україні згідно з «Національною доктриною розвитку освіти» передбачає «прискорений, випереджальний інноваційний розвиток освіти, а також створення умов для розвитку, самоствердження та самореалізації особистості протягом життя» [2], тому необхідно розвивати та поширювати в освітній практиці інновації, серед яких усе більшої популярності набувають інноваційні шкільні мережі. Важливим у цьому контексті є налагодження професійних контактів та здійснення активної співпраці з міжнародною спільнотою, яка займається питаннями освіти, а також вивчення й запровадження позитивного інноваційного досвіду розвинених країн. Важливим для України є використання позитивних здобутків Сполучених Штатів Америки у створенні та розвитку інноваційних шкільних мереж, які мають високий інноваційний потенціал у системі середньої освіти країни.

Прикладом інноваційних шкільних мереж в Україні, які мають досить успішний досвід діяльності, є проекти «Росток» (кер.